

Een tweeluik over sport en bewegen als onderdeel van het goede leven

Sport en bewegen worden vaak gezien als middel om de eigen persoonlijke gezondheid te bevorderen en in stand te houden. Zelfzorg dus. Een ethisch verantwoorde vormgeving van zelfzorg sluit echter ook aan bij het belang van de gemeenschap waar je deel van uitmaakt. Sport en bewegen stimuleert de persoonlijke vitaliteit en de vitaliteit van anderen door de verbindingen die je tijdens het actief bezig zijn maakt met ouders, familie, vrienden, collega's, verenigingsleden of buurt- en dorpsgenoten. Het eigenaarschap van sporten en bewegen ligt dus bij mensen zelf en bij de talloze verbanden die mensen oprichten om samen actief te zijn. Ziedaar in een notendop de filosofie van sport en bewegen zoals die door verenigingen in Peel en Maas en Horst aan de Maas ontwikkeld wordt, en onderschreven wordt door de betrokken gemeenten.

ROB HÜSKENS
Voorzitter stichting Bree

Rob Hüsken is voorzitter van Stichting Bree. Stichting Bree ontstond rond 2010 vanuit initiatieven van voorzitters en bestuursleden van een tiental sportverenigingen in Maasbree om gezamenlijk uitdagingen zoals vergrijzing, gebrek aan vrijwilligers en kaderleden, en toenemend 'consumentengedrag' van leden aan te pakken. Maasbree is een van de dorpskernen van de gemeente Peel en Maas, een plattelandsgemeente in Noord-Limburg. Het dorp telt ongeveer 7.000 inwoners. Volgens Rob was het belangrijkste doel van Stichting Bree om een gezamenlijke agenda te maken en de handen ineen te slaan om praktische vraagstukken zoals opleiding van vrijwilligers, PR, en accommodatiebeleid samen op te pakken. Het initiatief kwam geheel vanuit de verenigingen zelf. De gemeente Peel en Maas reageerde enthousiast op deze samenwerking vanuit haar ideeën over zelfsturing en gemeenschapsontwikkeling. Volgens de gemeente ligt het eigenaarschap van sport en bewegen bij burgers, lokale verenigingen en gemeenschappen. De gemeente heeft vooral een faciliterende rol. Concreet betekent dit bijvoorbeeld dat de verenigingen zelf eigenaar zijn van sportaccommodaties en speelvelden.

In 2014 resulteerde de samenwerking in Stichting Bree in een gezamenlijke aanpak van het concept 'Sportdorp Maasbree'. Belangrijkste doel van Sportdorp Maasbree was om inwoners en verenigingen zelf verantwoordelijk te laten worden voor de organisatie van een breed sport- en beweegaanbod in het dorp, door het opstarten van een beweegaanbod dwars door de bestaande verenigingen heen. Samenwerking, gekoppeld aan vernieuwing, om meer inwoners aan het sporten en aan het bewegen te krijgen. Dit leidde tot negen nieuwe vormen van bewegen, soms voor speciale doelgroepen, maar ook projecten voor ouders en kinderen gezamenlijk. Bij alle beweegactiviteiten werd ook samenwerking gezocht met de meest uiteenlopende partners in het dorp: de agrosector, de ouderenbond, horeca, bedrijfsleven, fitnesscentrum, onderwijs, enz. Sport en bewegen zijn dus vaste ingrediënten geworden van het goede leven in Maasbree. De resultaten mogen er zijn. Zo is ruim 90% van de jeugd lid van één of meerdere sportverenigingen, terwijl één van de negen projecten van Sportdorp Maasbree het 'Bewegen voor Ouderen' in de huiskamer van oudere inwoners heeft gebracht. Zij kunnen dankzij een programma op de lokale tv iedere dag fitness-oefeningen doen in hun eigen huiskamer. Handig voor mensen die niet voldoende mobiel zijn om deel te nemen aan 'Meer Bewegen Voor Ouderen' in het gemeenschapshuis. In totaal nemen 1.000 inwoners deel aan de projecten van Sportdorp Maasbree.

Het enthousiasme van Rob over de verworvenheden op het gebied van sport en bewegen in Maasbree betekent volgens hem niet dat het einddoel al bereikt is. Typerend is zijn analyse dat verenigingen vooral samenwerking opzoeken als er urgentie gevoeld wordt. Toen bijvoorbeeld de sporthal haar kantine dreigde te verliezen door een gedeeltelijke sloop van de hal,

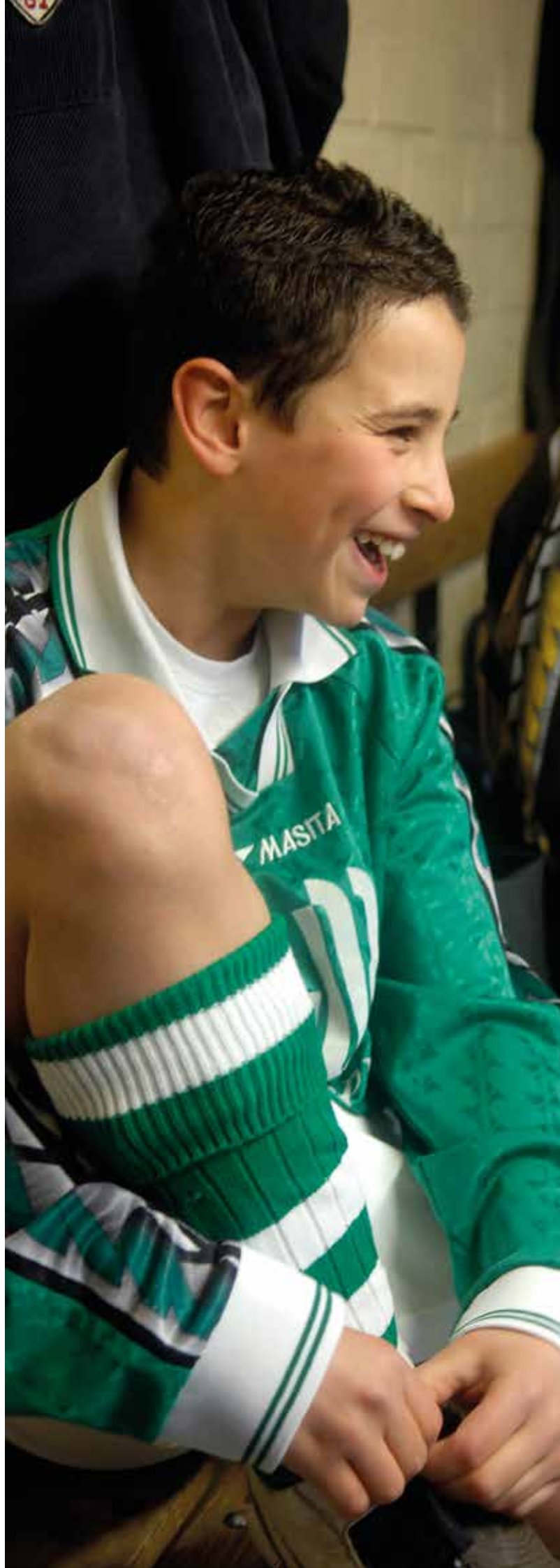

TON HAGENS
Voorzitter Wittenhorst

stonden de verenigingen onmiddellijk klaar om zelf met een praktische oplossing te komen en deze ook uit te voeren. Geen probleem dus. Maar samenwerken op basis van een visie op langere termijn is moeilijker. Verenigingbestuurders zijn vaak druk bezig met de dagelijkse besognes van de club en vinden het lastig om over de grenzen van de eigen vereniging heen te kijken. Rob bedoelt dit niet als verwijt, maar zou wel graag meer gemeenschappelijke beleving zien bij verenigingen. Hij is er vast van overtuigd dat samenwerken en samen optrekken de beste manier is om de doelstellingen van Sportdorp Maasbree te realiseren. Wat erg stimulerend werkt is een lokale 'sport-combinatiefunctionaris' die onder regie van de Stichting Bree werkt aan de verdere ontwikkeling van het concept Sportdorp Maasbree. "Sporten en bewegen is een kwestie van doen, samenwerken en vernieuwen op sport- en beweeggebied is vooral een proces", aldus Rob.

Horst aan de Maas is de buurgemeente van Peel en Maas. Sinds jaar en dag is hier de voetbalclub Wittenhorst actief, een verdienstelijke eersteklasser in het amateurvoetbal. Ton Hagens is voorzitter van deze vereniging, die ongeveer 1.000 leden telt. Behalve sportieve ambities heeft Wittenhorst vanaf 2010 ook de afslag genomen om een maatschappelijke rol in Horst aan de Maas te spelen. Volgens Ton is de combinatie van sportief én maatschappelijk succes de sleutel naar de toekomst: mensen vinden het leuk en belangrijk om te bewegen en te sporten; het gaat ook over elkaar ontmoeten, elkaars kwaliteiten kunnen versterken, en voor elkaar van betekenis kunnen zijn. Op deze manier dragen sporten en bewegen bij aan versterking van de leefbaarheid in de lokale gemeenschap. Om dit doel te realiseren heeft Wittenhorst op een aantal terreinen uitdrukkelijk de samenwerking opgezocht met andere partijen. Zo is de afgelopen jaren een stevige band opgebouwd met het lokale bedrijfsleven, de gemeente, het onderwijs en collega-sportverenigingen. Er is een netwerk van 150 sponsors, waarvan er ruim 40 lid zijn van de businessclub. Het terrein van Wittenhorst wordt langzaam omgevormd tot een heuse *sportzone* onder de naam 'Afslag 10'.

Het is een fraai terrein, waar niet alleen de eigen leden voetballen en tennissen, maar waar ook gerenommeerde voetbal-,

hockey- en volleybalclubs uit binnen- en buitenland zich voorbereiden op hun competities. Het gebruik van de sportfaciliteiten en het nabijgelegen Parkhotel brengen geld in het laatje van Afslag 10. Samen met gemeente en bedrijfsleven biedt Wittenhorst mogelijkheden aan mensen zonder betaald werk om op het sportpark ervaring op te doen met nieuwe vormen van werk om op die manier hun kansen op de arbeidsmarkt te vergroten. Het bedrijfsleven heeft zich gecommitteerd om deze mensen mee op te leiden en in dienst te nemen. De naam van dit programma is 'Fit naar werk'. Sporten en bewegen worden op die manier een hulpmiddel om structuur in het dagritme aan te brengen én om je kansen op de arbeidsmarkt te vergroten. Behalve voetbalveld worden de terreinen van Wittenhorst langzamerhand ook leertuinen voor mensen die anders "in de kaartenbak van de gemeente blijven zitten".

Deze manier van werken levert de vereniging extra inkomsten op die gebruikt worden om de sportmogelijkheden in Afslag 10 te verbeteren. De combinatie van sportief succes en maatschappelijk succes wordt een nieuw verdienmodel, dat de vereniging onafhankelijker maakt van subsidies. Afslag 10 genereert zelf middelen om sporten en bewegen te stimuleren dankzij de unieke samenwerking tussen sportverenigingen, bedrijfsleven, onderwijs en gemeente.

De samenwerking vergt veel vertrouwen in elkaar en de durf om over de grenzen van je eigen organisatie heen te kijken. Motor achter het succes van Afslag 10 is niet zozeer het geld dat door partijen in dit project wordt gestopt, maar het vertrouwen in eigen kunnen en in elkaar om de combinatie van sportief en maatschappelijk succes steeds verder vorm en inhoud te geven. Op de site van Afslag 10 is het *bidbook* te vinden waarin onder meer de kernwaarden van dit concept uitvoerig beschreven worden.

Het tweeluik van Horst aan de Maas en Maasbree laat zien dat door samenwerking op lokaal niveau en geloof in eigen kunnen veel bereikt kan worden. Interessant is dat in beide plaatsen de ontwikkeling van binnenuit komt en niet omdat een externe partij vindt "dat er iets moet gebeuren". De *drive* zit in de samenwerkende partners zelf, en niet in een projectvoorstel dat achter het bureau bedacht is. Zowel Afslag 10 alsook Stichting Bree zijn uitingen van vitale gemeenschappen die heel bewust op zoek zijn naar een onderscheidende identiteit die leidt tot 'het goede leven' met sport en bewegen als belangrijk onderdeel.

JAN CUSTERS is AI-practitioner en adviseur burgerparticipatie, vitale gemeenschappen en zelfsturing.

